

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F'ó'a, candu concedu ajut'oriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri externe 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/3 galbini mon. sunat'oria.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6' cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 92.

Brasiovu 7 Decembre 25 Novembre

1872.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Brasiovu 6 Dec. 1872.

Ministeriulu Ungariei s'a constituitu — totu din membri maghiari, cá cum n'ar' mai fi si alte pop'ora in Ungari'a — si s'a aprobatu de Maiest. Sa regele. Eri in 5 primulu ministru Iosefu de Szlavy a si depusu juramentulu in manele monarchului. Toti ceilalti ministri afara de Lonyay si Tisza remanu in posturile avute. Tisza se retrage, pentruca s'a diftuitu de ministerismu. In locui se numi C. Ioseph Zichy, fostu pana acum gubernatoru la Fiume; la apararea tiei cá ministru intrá Ernestu de Hollan. Se astépta acum, póte pe adi, cá se se presenteze ministeriulu in adunarea legislativa, unde se-si desfasiure program'a, pentru a carei cuprinsu nu suntemu curiosi a arunca cu bobii, ca-ce idiotismulu romanu ne spune, ca, ceea ce éssa din pisica, sióreci prinde, asia unu ministeriu esitu numai din partit'a deakiana nu póte fi mai pre susu de aspiratiunile acestei partite, pre cari le cunóscemu, — catu suntu de ignorat'orie de totu, ce nu e maghiaru, si catu de exclusive de tóte interesele nóstre politice nationali si culturali. Experienti'a ne fú magistr'a cea mai segura; totusi nu voimu a preocupa atitudinea noului ministeriu; pentruca „Sapientis est mutare consilium in melius“, cu tóte, ca partit'a aristocratica nu-si schimba planurile, se nu dicu, convictiunile asia lesne cá manusile, ci stau cerbicosi toti pentru unulu si unulu pentru toti cu orce sacrificia si mediulóce, numai se domnéscá ei situatiunea, scóla de ajunsu pentru cei invrasbiti prin uneltirile lor.

Si ce amu astepta noi dela noulu ministeriu?

Numai recunóscerea — prin lege garantata a dreptului nóstru politicu nationale in autonóm'a Transilvania, cum e si Croati'a, apoi se intielege de sene, ca ni se cuviniu si nóue institute in limb'a nóstra romana, pentru cultur'a poporului romanu; si cu punerea in praxe, fora preferentia, a principiului statului, care e egal'a indreptatire — pe charthia — ne vomu afla la sentinela activi pentru binele statului comunu, care pana acumu se dovedesce a se usurpa singuru numai de natiunea maghiara, cu tóte, ca coróna a fost, e si trebuie se remana a statului Ungariei, ér' nu numai a maghiariloru din statulu Ungariei.

In sied. Camerei reprezentantiloru din 2 Dec. Presied. casei inca reportá, ca Mai. Sa a aprobatu demisiunea ceruta de regimu si ca min. de comerciu Ios. Szlavy a fostu insarcinatu cu compunerea noului ministeriu si din caus'a acestoru impregiurari nu s'a pertactatu nemica meritoriu. — Situatiunea camerei e cam critica. Deakistii suntu divisiati, partit'a lui Lonyay fú pre debile pentru alu sustiené, clericali cu alta fractiune fóstá deakista se afla sub conducerea lui Sennyei in castrele conservativiloru, ér' opositionalii au peri de lupu pentru deakisti, cari abia voru duce o timpu indelungatu, incatu acestu ministeriu se póte luá de min. de transitiune la conservativismu, care póte se schimbe incatuva sistemulu, dér' óre va fi mai bunu? —

Liberalii maghiari?

Ei suntu dusmanii cei mai neimpacati ai existentii vietii nationalitatiloru din Ungaria; acésta au dovedit'o

ositionalii totudeuna, cu pucina reserva, ma pe facia orcandu, dér' mai cu deosebire in momentele criseloru si ale resturnariloru. Opositionalii ragusia in 48 de strigatulu: „unie séu mórte“; ei au facutu cea mai necumputata presiune si pentru a supprime cu totulu dreptulu de limba pentru nationali; loru are a li se ascrie mare parte si ignorarea nóstra si immormentarea totale a intereseloru culturii nóstre in limb'a nationale, ca ei striga, ca si petrele se se maghiariseze. Meritulu opositiunii e si impiedecarea si amanarea impacarii interne cu nationalitatile, dupa cum tocma cu ocaziunea crisei de acum ministeriali o dovedira per abundantiam si inca catu se póte de absurdu, ca-ce intre vitiale, ce le aruncara ministeriulu lui Lonyay, pusera si incercarea impacarii nationalitatiloru, dicundu, ca au sacrificatu nationalitatiloru interesele maghiar re cu incercarile de a pacta cu croatii, sasii, romanii si slavacii, facundule concessiuni neiertate de interesele statului maghiaru, numai pentru cá se -si intarésca partit'a. „Ellenör“ canta de aceste, recitandu peccatele lui Lonyay, intre cari numera chiaru si passivitatea romana, pe care, dice „Ellenör“, ca numai Lonyay cu apromiterea tienerii congressului au facutu atatu de intie-lenita. Fiave de capu, domniloru opositionali, conjurat'a dusmania in contra nationalitatiloru. Dovad'a acésta inca ne convince, ca voi intreceti cu insielatoriele si prefacatoriele facia cu caus'a si interesele nationalitatiloru si pe deakisti; si libertatea vóstra pentru existinti'a vietii nóstre e curs'a cea mai periculósa a prosperitatii si desvoltarii nóstre nationali e unghiti'a cea mai agera catra maghiarisare. Una astfelu de libertate o respingemu cu indignatiune, ca-ce nóue nu ne trebuie libertatea vóstra exclusiva fora dreptulu nationale politicu alu nóstru inchisivu. Indesiertu ve incordati si unii si altii a ne sfasia pentru a ne slabí, ca-ce romanii in dreptele loru postulate suntu una, si juramentulu loru e comunu si santu: „Amiciloru vomu fi amici si inemiciloru inimici“; si pe bazea acestui juramentu formamu pe facia in sufletele nóstre lig'a cea mai patriotica, ca nu vomu odihni, pana candu nu ni se voru impaca tóte interesele nationali politice in favórea tarii interne a statului comunu, care bolesce defrigurile maghiarisarii in prim'a, apoi de angustarea libertatiloru dér' numai ale vóstre in a dóua linea. —

Serbii colcaie de inveninati, Maitheny comis. si a datu demisiunea, croatii nu se impaca fora autonóm'a cuvinita; Galicianii asemene, cehii ér' dederá declaratiune prin doi deputati, cari nu vrura a depune promisiune, ci esira din dieta. Totu incordari fora capetu cu dualismulu. —

In afara e republic'a Franciei, care tiene incordate firele politico-diplomatice. Lupt'a monarchistiloru spre a dobori pe Thiers, pentru ca marele acestu barbatu a disu in importantulu seu mesagi, ca republic'a e singura forma de regimu, care póte ferici Franci'a, a devenitu cerbicósa, vedindu, ca acum Thiers, care in tóta viati'a sa fusese monarchistu, s'a inamoratu in republica, si ei se afla in periculu a nu reesi cu planele roiali; deci ei facura imputari indirecte, cá cum ar' favori republicanismulu lui Gambetta, déca nu desapróba cuventarea acestuia, tienuta in Grenoble. Thiers in adunare protestá in contra sentimenteloru prepuse, dicundu ca ale sale suntu conservatrice, ca se afla si in tóta Europ'a unu partitu alu disordinei, dér' elu l'a combatutu totudeuna; arata de nou republic'a, cá singuru gubernu possibile si finesce, ca nu e vorb'a de responsabilitate ministeriale, ce pretendu roialistii cu planu de a se apropia de monarchismu, ci de incredere; in fine propunerea min. justitiei Dafaure se adópta cu 370 in contra la 334 voturi si republic'a remane cu majoritate consolidat'oria.

In Rom'a in camera la desbaterea bugetului

de externe, ministru dice, ca regimulu are de cugetu a remané pelunga politic'a moderatiunii; pe partit'a clericale a adus'o la propria marturisire, ca n'are altu planu, decatu a acitia unu bellu europeanu restauratoriu de poterea lumésca; relatiunile internationali suntu multiamit'oria, cu Germani'a bune, cestiunea Laurionu sta pe locu, cu crutiarea regimelului grecescu.

In Spani'a inca totu striga insurgintii: — Se traiésca republic'a, regimulu e desteptu si spera de-vincere.

Pres. republ. staturiloru unite americane Grant in mesagi accentuá amicitatele relatiuniloru cu Franci'a. —

Societatea academica romana

Delegatiunea publica concursurile noue. otarite in 1872 de societatea academica si republica si cele deja anuntiate, de traduceri din autori clasici, tese istorice, etc.

I.

a) Premiulu Alesandru Iónu I.

„Conformu decisiunii luate de societatea academica romana in siedinti'a din 3 Septembre, pentru cea mai buna traducere a opului lui Cesare, de Bello Civili, cu anesele de Bello Alesandrino. Africano, et Hispaniensi, se publica concursu cu programa si conditiunile urmatóre:

1. Traducerea va fi intr'una limba romanésca curata si elegante cautandu a se reproduce si 'n traducere calitatile originalelui.

Se lasa inse in vederea traducutoriloru a da note critice asupra diferiteloru lectiuni ale locurilor obscure din testu, cum si asupra termeniloru tehnici si numeniloru proprii.

2. Termenulu concursului, candu manuscriptele au se vina in cancelari'a societatii academice, este 15 Iuliu, 1873.

Cele venite mai tradiu, nu se voru lua in consideratiune.

3. Manuscriptele se cere se fia scrise curatu, legibile si de mana straina, bine legate in fascicule si paginate.

4. In fruntea manuscriptului va fi scrisa ua devisa séu Motto in veri-ce limba si totu de mana straina.

5. Pe langa manuscriptu se va alatura si ua scrisóre inchisa in plicu siglatu cu sigiliu fara initialele autorelui, adresa catre societatea academica purtandu pe drépta de afara devisa manuscriptului scrisa iérsi de mana straina, éru in intru numele traducetorelui.

6. Manuscriptele se voru censura si judeca prin sectiunea filologica, care va propune societatii academice in siedintia plenaria premiarea aceleuia dintre operatele venite, care va merita premiulu destinatu pentru acesta lucrare.

7. Manuscriptele nepremiate se voru pastra in archivele societatii pene ce se voru reclama de autorii lor, ale caroru nume remanu necunoscuté-fiindu-ca plicurile ce le voru coprinde nu se voru deschide.

8. Premiulu deflptu pentru acésta lucrare, din proc. fondului Alesandru Iónu I, este de lei noui 1,200.“

II.

b) Premiulu Evangeliu Zappa.

„Fiindu ca antaia publicatiune de concursu pentru lucrarea celei mai bune sintactice romana n'a datu nici unu resultat, d'acea-a, conform decisiunii societatii din pentru aceasi lucrare, se publica din nou concursulu cu programa si conditiunile urmatóre:

I. Programa. Partea sintactica a gramaticei limbei romane va coprinde:

Publicatiune de inarendare.

In urm'a ordinatiunii ministeriului reg. ung. de agricultura din anulu 1872 Nr. 13273 se esarendéza mai multe bunuri mici tienetórie de dominiulu reg. ung. de stava a Fagarasiului sub urmatóriele conditiuni si modalitati.

Nr. positiunii	Numele partiloru de aréndatu	Mori de farina	Dreptulu de cárcimaritu	Portoriu (vama) de poduri	Baia de piétra	Annotationi
1	Fagarasiu	dóue cu 8 róte	numai dreptulu	dela podulu acoperitu		<p>Cracimele suntu provediute mai in totu loculu cu gradini. —</p> <p>In urbea Fagarasiului dominiulu esercéza exclusivu dreptulu carcimaritului de vinu si bere (olavina) dela an. nou pana la Sán-Mihaiu, dela Sán-Mihaiu inse pana la anulu nou si urbea se folosesce de acestu dreptu deimpreuna cu dominiulu. Dreptulu venderei de vinarsu (rachiu) -lu practiza dominiulu eschisivu numai in cantinulu dein fortaretia. —</p> <p>In comunele: Beclénu, Riusioru, Múndra, Toderiti'a, Parèu, Uci'a super., Gridu, Breaz'a, Veneti'a super. si infer., Coman'a super. si infer. si Porumbaculu infer. se esercéza dreptulu carcimaritului de vinu si vinarsu (rachiu) prein dominiu deimpreuna cu boierii, inse cu eschiderea fostiloru urbarialisti, cesti dein urma se bucura de acestu dreptu numai dela Sán-Mihaiu pana la anulu nou, si inca si atunci deimpreuna cu cei mai susu amentiti.</p> <p>In comunele: Sierpeni, Sinca nóua, Persiani, Lupsi'a si Sarat'a acestu dreptu, cu esceptiunea sezonului dela Sán-Mihaiu pana la anulu nou, sub care restempu si ceilalti locuitori ai comunei se bucura de acestu dreptu, — lu folosesce exclusivu numai dominiulu.</p> <p>In comunele: Galati si Cuciulat'a usaza dominiulu deimpreuna cu consocii proprietari de acestu dreptu dela anulu nou pana la Sán-Mihaiu, inse cu eschiderea fostiloru urbarialisti; dein contra dela Sán-Mihaiu pana la anulu nou se folosesce deimpreuna cu eliberatii de acestu dreptu.</p>
2	Beclénu		casa de carcima			
3	Riusioru		"			
4	Múndra		"			
5	Toderiti'a	una cu 2 róte	numai dreptulu			
6	Galati		casa de carcima			
7	Sierpeni	una cu 4 róte	"			
8	Persiani		"		baia de piétra	
9	Gridu		numai dreptulu			
10	Coman'a infer.	dóue cu 4 róte	casa de carcima			
11	Cuciulat'a		numai dreptulu			
12	Lupsi'a	una cu 1 róta	"			
13	Veneti'a super.	una cu 2 róte	"			
14	Coman'a super.	dóue cu 3 róte	"			
15	Veneti'a infer.		casa de carcima			
16	Parèu		"			
17	Sinc'a nóua	una cu 2 róte	numai dreptulu			
18	Porumbaculu infer.	una cu 4 róte	casa de carcima			
19	Sarat'a		numai dreptulu			
20	Porumbaculu super.		casa de carcima			
21	Uci'a de susu	una cu 2 róte	"			
22	Breaz'a		numai dreptulu			

Tempulu arendeii se incepe in 1-a Aprile 1873 si tiene pana la 31 Decembre 1878. —

Arend'a se face pe basea oferteloru si a licitatiunii publice. —

23 Decembre a. c. la 9 óre antemeridionali la subscrisulu oficiu reg. silvanale, unde se potu vedé si conditiunile de inarendare. —

Ofertele se potu face séu pre cate unele obiecte de arenda deosebite, séu pre mai multe la olalta, si cu deosebire dreptulu carcimaritului si morile se potu da si la olalta impreuna. —

Pre edificiale de economia si cele apartienutória de ele suntu arendatorii detori ale asigurá contra focului si din tempu in tempu ale repará si ale tiené in continua stare buna. —

Subarendarea se póte face numai cu aprobarea prin ministeriulu ung. de agricultura. —

Darea de statu si accidentiele de desdaunarea de pamentu si greutatile patronatului le platesce dominiulu; tóte celelalte greutati amblatórie dupa aceste possessiuni e detoriu arendatorulu ale solvi fora nece una subtragere. —

Incependu din 23 Decembre a. c. dela 9 óre antemeridiane se voru licitá aceste bunuri si drepturi séu singuratece séu cumulative, dupa cumu se va vedé mai cu folosu sub decursulu licitatiunii. —

Voitorii de a licitá suntu detori a depune 10⁰/₀ din pretiulu strigarii cá vadiu. —

Atatu cu privire la ofertele scrise, catu si la licitatiunea verbale se considera cá principiu, ca intreprinderea arendeii cumulative se prefera celei singuratece. —

In ofertele sigillate are a se descoperi determinatu, ca ofertorele cunósce obiectulu de arenda si conditiunile, si pre basea acelor'a -si face ofertulu, a carui suma in bani pe unu anu are a se serie curatu cu cifre si litere. E de a se insemná cu punctualitate si numele partei de arenda, pre care se face ofertulu; mai departe numele ofertorelui, alu locuintiei (domiciliului) si alu postei ultime. —

Fiacare intreprindatoriulu e datoriu a-si justificá destoinicia (harnicia) de a arendá, si starea bunuriloru sale deajunsu. —

Arendatorii, cari cu privire la trecutu suntu in restantia, cari stau sub concursu séu tutoratu, séu cari s'au pedepsitu pentru crima de castigu nelegiuitu nu potu licitá.

Fagarasiu, 25 Novembre 1872.

2—3

Oficiulu reg. ung. silvanale.